

Nr 292.

Av herr **Ewerlöf**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

I en annan motion har jag tillsammans med andra motionärer hemställt om, bland annat, avslag å det genom Kungl. Maj:ts proposition nr 212 för riksdagen framlagda förslaget till förordning om kvarlåtenskapsskatt. Skulle emellertid detta yrkande ej vinna riksdagens bifall, böra i det följande angivna ändringar vidtagas i författningsförslaget.

Enligt förslaget skall kvarlåtenskapsskatt erläggas för, bland annat, livförsäkring, till vilken förmånstagare insatts. Skattskyldighet föreligger enligt förslaget dels vid vissa utbetalningar till förmånstagare under försäkringsägarens livstid, dels ock i vissa fall vid försäkringsägarens död.

Det förstnämnda är fallet, om försäkringen är så avtalad att premiebetalningen skall vara fullgjord under en tid understigande tio år eller om för försäkringen under något år erlagts premie, som uppgår till mer än en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier, som skolat erläggas därest premiebetalningen lika fördelats på tio år från avtalets slutande. Dessa villkor ha hämtats ur försäkringsavtalslagen och utgöra enligt 116 § nämnda lag hinder mot utmätningsfrihet för rätt på grund av försäkringsavtalet. I andra fall av utbetalning till förmånstagare under försäkringsägarens livstid utgår ej kvarlåtenskapsskatt.

Vid försäkringsägares död föreligger skattskyldighet, om mindre än tio år förflutit från försäkringens tecknande till dödsfallet, eljest icke. Tid och sätt för premiebetalningen sakna här betydelse.

Helt fritagen från kvarlåtenskapsskatt är enligt förslaget pensionsförsäkring, för vilken premier på grund av tjänst erlagts av arbetsgivaren eller den anställde.

Mot den olikhet i fråga om beskattningen vid livsfall och vid dödsfall, som förslaget innebär, häva vid remissbehandlingen erinringar framförts av Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge samt försäkringsbolagens riksförbund, till vars ändringsyrkande försäkringsinspektionen anslutit sig. Hovrätterna hava funnit att samma skäl, som ansetts böra föranleda att en försäkring, som utfaller vid försäkringstagarens död och för vilken premiebetalningen påbörjats tidigare än tio år före dödsfallet, skall vara fri från kvarlåtenskapsskatt, även tala för att frihet från sådan skatt bör inträda jämväl om för-

säkringen utfaller under försäkringstagarens livstid. Försäkringsbolagens riksförbund har anfört bl. a. följande.

»Om en person vid 25 års ålder tecknar en försäkring med utbetalning vid fyllda 60 år eller tidigare dödsfall, till vilken förmånstagare insättes och för vilken premiebetalningen skall fullgöras på en gång eller under kortare tid än 10 år, inträder enligt 21 § skyldighet att erlagga kvarlåtenskapsskatt för de erlagda premierna, om försäkringstagaren avlider inom 10 år, d. v. s. före 35 års ålder. Avlider han senare under försäkringstiden föreligger ej skattskyldighet. Upplever han däremot försäkringstidens slut, d. v. s. 60 års ålder, blir han enligt 20 § skyldig att, då försäkringsbeloppet utbetalas till förmånstagaren, erlagga kvarlåtenskapsskatt för de erlagda premierna såsom för gåva.

Enligt 21 § skola även försäkringar med kortare premiebetalningstid än 10 år vara skattefria vid dödsfall, som inträffar mer än 10 år efter premiebetalningens början. Som motivering härför har beredningen anfört, att det vore oskäligt att av dödsboet uttaga skatt för belopp (beredningen använder ordet försäkringsbelopp men torde avse premiebelopp), som frångått förmögenheten långt före dödsfallet. Mot denna motivering finnes intet att erinra, men i det ovan anförda konkreta exemplet gäller den i än högre grad, om försäkringstagaren uppnår 60-årsåldern än om han avlider redan vid exempelvis 36 års ålder.»

Här föreligger uppenbarligen en inadvertens i den föreslagna skattelagstiftningen, som bör rättas till från början, även om, såsom departementschefen förutsätter, frågan om kvarlåtenskapsskatt för förmånstagareförsäkringar kommer att upptagas till förnyad prövning inom kort. Enklast synes detta kunna ske genom att även för livsfallsutbetalningar föreskriva, att skattskyldighet skall föreligga endast för det fall, att premiebetalningen påbörjats inom tio år före utbetalningen. Man behöver då ej heller i 20 § medtaga särskilda föreskrifter med avseende å premiebetalningssättet.

Att tjänstepensionsförsäkring skall vara undantagen från kvarlåtenskapsbeskattning är helt naturligt. Men lika naturligt borde vara, att även enskild pensionsförsäkring skall vara undantagen. Sistnämnda försäkringsform och beträffande densamma i kommunalskattelagen meddelade beskattningsregler hava tillkommit för att öppna möjlighet för självständiga företagare och anställda utan ordnad tjänstepensionering att på i beskattningshänseende i stort sett lika villkor med de tjänstepensionsberättigade ordna pensionsfrågan för sig själva och sina efterlevande. Något som helst skäl att med avseende å kvarlåtenskapsskatten införa olika regler för de båda pensionsformerna föreligger därför ej.

I 33 § andra stycket föreslås, att, om vid beräkning av kvarlåtenskapsskatten hänsyn tagits till premiebelopp, som erlagts för förmånstagareförsäkring, samma ansvarighet skall åligga förmånstagaren som om premiebeloppet tillfallit honom såsom legat. Gentemot en av statskatteberedningen föreslagen bestämmelse av liknande innebörd framhöll försäkringsbolagens riksförbund i sitt remissytt-

rande, att enligt gällande civillagstiftning, varvid närmast försäkringsavtalslagen åsyftades, utmätningsfri förmånstagareförsäkring ej kan tagas i anspråk för betalning av dödsboet åvilande gäld. Den av beredningen föreslagna subsidiära betalningsskyldigheten för förmånstagaren kunde därför i dylika fall ej göras rättsligt gällande, då staten ej intoge någon särställning i förhållande till övriga borgenärer och en skatteförordning ju ej kunde sätta bestämmelserna i en civillag ur kraft. Att bestämmelsen det oaktat i sak bibehållits i propositionen har ej motiverats. Andra stycket i 33 § bör sålunda utgå. Erforderliga föreskrifter rörande subsidiär betalningsskyldighet för förmånstagare för det fall att försäkringen ej är utmätningsfri hava medtagits i sista stycket av den föreslagna 33 §.

Slutligen må beträffande övergångsbestämmelserna till den föreslagna förordningen framhållas, att departementschefen i fråga om livförsäkringar uttalat, att författningen i enlighet med ordalydelsen bör tillämpas så snart utbetalningen till förmånstagaren resp. dödsfallet inträffat efter ikraftträdandet och att något undantag icke bör stadgas med avseende å den del av premierna som erlagts före ikraftträdandet. I fråga om gåvor har däremot i själva övergångsbestämmelsen föreslagits, att förordningen icke skall äga tillämpning, därest före ikraftträdandet gåvan blivit fullbordad eller handling, innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom, överlämnats till mottagaren, och i motiveringen utsäges att vid sammanläggning av gåvor hänsyn icke skall tagas till gåvor som äro hänförliga till tiden före författningens ikraftträdande.

Försäkringsbolagens riksförbund har för sin del ansett att skattskyldighet överhuvud taget ej borde ifrågakomma för förmånstagareförsäkringar, som tecknats före förordningens ikraftträdande. Även om man icke vill sträcka sig så långt, synes det dock uppenbart att kvarlåtenskapsskatt ej bör komma i fråga för premier, som erlagts, d. v. s. medel som utbetalats, före förordningens ikraftträdande. Beskattningen skulle ju eljest — i strid mot hittills i vårt land gällande rättsregler — verka retroaktivt.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen för sin del ville, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag till förordning om kvarlåtenskapsskatt, besluta:

1) att 20 § första stycket skall erhålla följande lydelse:

»Har förmånstagare insatts till livförsäkring och är försäkringens ägare svensk medborgare eller här i riket bosatt utlänning, inträder under dennes livstid skyldighet att erlægga kvarlåtenskapsskatt såsom för gåva, då på grund av försäkringsavtalet utbetalning sker till förmånstagaren, dock endast om för försäkringen erlagts premier till ett sammanlagt belopp överstigande 30 000 kronor och mindre än tio år förflutit från

det premiebetalningen påbörjats eller fullgjorts genom engångsbetalning»;

2) *att* 22 § första stycket skall erhålla följande lydelse:

»Vid tillämpning av 20 och 21 §§ skall hänsyn icke tagas till försäkring, som avses i 32 § 2 mom. a)—c) kommunalskatte-lagen»;

3) *att* 33 § andra stycket i förslaget skall utgå;

4) *samt att* sista meningen i övergångsbestämmelsen skall utökas med orden: »eller beträffande livförsäkringspremier som erlagts före samma dag».

Stockholm den 10 maj 1947.

K. G. Ewerlöf.
